

צעירים הורים יוצאים משיכוניהם לעבודה תרבות אסיאתית עתיקה

אחרת זכה בבוררות הכספים בחו"ל: רכבות לירות מוברחות הוצעו למכירה. בעלי הלירות הישראליות חששו לערך כספם, עקב החלפת השטרות, השתדלו להימנע ממנו בכל מחיר. התוצאה: נפילת מחיר הלי"י בצירוף לשני פרנקים (השער הרשמי: 12 פרנקים), בתל-אביב 40 סנטים (השער הרשמי: 280 סנטים). סוחרי הבורסה חכמו ממשברים כספיים בארצות מוצאם, חששו מהקפאת כספיהם, או החרמתם החלקית. לא הבהיר: חוסר הצהרה רשמית, שהיתה צריכה להרגיע את דעת הקהל. הודה שר האוצר, אליעזר קפלן, בהוכיחו את העניין בכניסתם: החלטתו לתת לעניין לעבור בשקט.

השוק השחור גולש נקניק חמור

בירכתי שכונת-התקווה, בצד כביש ירושלים, היתה ההרגשה מזה זמן מה, שמבצע חשאי נערך מדי פעם מאחורי המזבלה של מקוה-ישראל, מעבר לפסי הרכבת הישנים. אלא שאיש לא טרח לצאת למקום. באחד מימי השבוע, בשעות הבוקר, חצה אלמוני את השדה הפתוח, כשלפתע סנוורו אותו קרני שמש חזקות שחזרו מהקרקע לארץ שפגעו במתכת מבריקה. הוא סכך על מצחו בידו: מרחוק הבחין בערימה מזוהה של גרזן, סכינים, אקדח ומספר כדורים. ה"תמונה עוררה בו התרגשות ואסוציאציה מיידי של מסתננים. הוא החל רץ. בדרכו נתקל בשיחים שהכ"שילוהו. כשהתורומם, התבונן לצדדיו, מאחורי המזבלה גראו לעיניו מספר אנשים שעסקו בעיסוק ממונה. הוא המשיך לרוץ עד אשר הגיע אל הסלפון הקרוב. חייג 4444: "מצא" תי נשק ליד מקוה-ישראל, "הודיע למשטרה, "בואו מיד". ריח מזוהה עלה באפם של השוטרים כש-התקרבו למקום. מאחורי המזבלה נתגלה לעיניהם מחזה שהרתית את דמם: סוס, פרדה וחמור שחוטים התבוססו בשלולית של דם-טרי. לידם, רגליו סבולות בדם, עמד חמור תוהה, שטרם הספיק להשתח.

בתי סוהר אחרים אך יחפים

לפני כמה שבועות פנה אחד האסירים אל שמואל יוגב, מנהל בית-הסוהר ביפו, ביקש ממנו לאפשר לו לעבוד ולהרויח כמה לירות למען יהיה לו ממחל לחיות בתום תקופת מאסרו. יוגב הסכים מבצע לחלוף המסורג של משרדו, מהקומה השנייה של בית-הסוהר, הר בפרשתו של אותו אסיר. היתה זאת פרישה מיוחדת במינה: האיש היה נשוי לאשה חולה אנוש במחלת הסרטן. הרופא אמר לו שתחיה רק כמה חודשים, והצורך להנעים לה את חודשי חייה האחרונים הפך תוכן חייו. הוא עסק בגניבות, קנה לאשתו פרוחה ובגדים יקרים, השתדל להביא אור לתוך חייה. הדבר הוביל אותו לבית-הסוהר. התוצאה היתה שהאשה הופיעה בבית-הסוהר, דרשה ממנו גט.

כשהרהר המנהל גבה-הקומה ועדין-ההליכות בטררגדיה זו, הראייה לעטו של או. הנרי, עלה בו רעיון. הוא פנה אל אברהם כרמי, מרכז לשכות העבודה הכלליות, בהצעה: לאפשר לאסירים, שניזונו לתקופות מאסר עד שנהיים, לעבוד במפעלים אזרחיים, להתמחות במקצועות בהם חסרות ידיים עובדות. כרמי התייחס לעניין בסבר פנים יפות ביותר, הבטיח שהאסירים אשר ייקלטו בעבודה יוכלו להשאר בה גם אחר שחרורם מבית-הסוהר. השמועה כי עתידים הם לצאת בשעות היום לאור העולם, לעבוד ולהשתכר עברה חיש מהר מתא לתא, שימשה נושא מרכזי לשיחות מתחת לשכבת האוכל בחצר בית-הסוהר. לאסירים נראתה כפתח לישועה: כיום הם מתנוונים מחוסר מעשה, צפופים בתאיהם (שנועדו לקלוט 215 איש, אך כבר קלטו למעלה מ-400).

אולם חיש מהר נתברר שיש עוקץ בכל העניין. אמנם הסכימו המעבידים לשלם את המשכורת ההוגנת, גם לבטח את האסירים הפועלים מפני תאונות. אולם לפי קורות בתי-הסוהר המנדטורית (משנת 1946) אי-אפי שר לשלוח אסירים לעבודות חוץ, שהיא מותרת כשלעצמה, אלא תחת ליחוי סוהרים.

• אסירים העובדים בתחומי בית-הסוהר אינם מבוטחים. במקרה של תאונה בעבודה אין איש אחראי לתשלום פיצויים.

היה זה בלי ספק היתור המכאיב ביותר. אמר ימאי: "אני מרגיש כאילו בגדתי בנמרוד (אשל). הענישו אותו מפני שנשא את דברי שלי, והנה אני חוזר מבלי שיובטח כי יחזור...". היה זה נצחון של ההגיון הקר על הרגש הלוהט. נצחון במאבק שהתנהל לא רק בקרב 600 השובתים, אלא קודם כל בקרב איש אחד: אייק. עוד לפני שבוע אמר: לא אחזור לים לעולם בלעדי נמרוד. אולם גם הוא הבין שרגש אישי, יהיה אציל כאשר יהיה, אסור שיפגע בציבור כולו. גישתו זו ניצחה. הפרט הזה הכאיב לא רק מבחינת הרגש. למעשה הסכימו הימאים להשלים עם העובדה שבגם להבא תרחף מעל לראשם חרב חדה שתזין כל ראש אשר יורם יתר על המידה. שהרי כל ימאי אחר שטרם שרת שנתיים בצה"ל עלול להיות מגויס בכל יום, כשההסתדרות וחברת שוהם תחלטנה ששוב אינו חיוני לקיום הצי המסחרי הישראלי.

התנאי היחיד שנתקבל עליידי ההסתדרות לא כלל ויתור מעשי, אף כי יש בו הודאה אילמת בצדקת אחת מטענות הימאים. כי כאשר הסכימה ההסתדרות להבטיח כי כל השובתים תימנעו לעבודה הודתה כי רוב ה"מתנדבים" אינם אנשים הראויים להוסיף ולשרת בי"מ, או שאפשר להפקיד בידיהם את האניות היקרות לאורך ימים. החזרת כל הימאים ללא דיחוי יתר, אפשרית רק אם רוב רובם של המתנדבים (פרט לימאים הוותיקים שעלו על האניות המושבתות בהאמינם כי הימאים שגו בשביתתם) ירדו בשקט מן האניות אשר עלו עליהן תוך תרועות-הצוצרה כה מפארות. אולם כל השיקולים האלה לא מחתיקו את הגלולה המרה. לא היה כל מקום להשלייה עצמית: השביתה נשברה. איש לא האשים את המנהיגים, אף כי רבים (וביניהם גם אייק) סברו כי נעשו שגיאות טכסיות חמורות. אך על פרט אחד התחלקו הדעות. חלק אחד של המורדים סבר כי צדק הקצין שאמר: "עכשיו המצב יהיה דע שבעתיים... הם ראו כי כל מאמצינו לא יכלו למגר את המנגנון, ועכשיו יהיו חופשיים לחנוק אותנו כאוות נפשם." ואילו אחרים השני צידד עם בן-שיחה, שאמר את ההיפך: "המצב השתנה מן הסעה אל הקצה. הסרנו את המסחה מעל פרצופם של שוהם ועבדיו בהסתדרות. מעתה לא יתנו להם לגרום למרד שני. אבל אם שוב יתייחסו אלינו כאל כלבים, נקום שנית, ואז נהיה למודי נסיון, מסוגלים לתת מלכתחילה למאבק כולו את האופי המתאים..."

פושעי מלחמה עין תחת עין

גיוסף גולדין, טייס אמריקאי, שנתעור בהתקפת אוויר על עיירה אוסטרית במאס 1945. היה אחד ממאות הצירים בכינוס עו"למי של חיללים משוחזרים ברומא, שייצג 300 מיליון חיללים משוחזרים מ-19 ארצות ושוך בדרכי השמירה על השלום. בועידה נפגש הטייס עם סופר עתון אוסטרית וביקש לעזור לו במציאת האדם שקלע אליו והירייה שגזלה את כוח ראייתו. רצונו של גולדין היה להיפגש עם החייל ולהודיע לו כי סלח לו על מעשהו, לבקש את סליחתו על פצצות מטוסו שהיו עלולות למזא גם אותו.

כאשר השיחה התפרסמה בעתון האוסטרי פנה למערכת חייל משוחזר גרמני שהציע לתום את אחת מעיניו הבריאות שמא יצליח להחזיר בכך את כוח ראייתו של הטייס האמריקאי ואז יוכל לראות את העיירה שהחריב והשמיר ב-1945 ואת החורבן שגרמה מלחמה, בה לא רצה איש.

כאשר נתבקש איגוד החיילים המשוחזרים בישראל לפרסם מעשה זה במידה רבה ביותר היתה תשובתו שלילית. הנמכתו: "בתנאים רגילים יש במעשה זה תוכן אנושי עמוק... אך בינוני לבין חיילי היטלר אינם מבדילים יחסי מלחמה רגילים, אלא דבר מה מחריד יותר ומוזעזע יותר... נחלי דם של ששה מיליוני אחינו ואחיותינו... דין חיילי היטלר אינו בעינינו כדון לוחמים לשעבר." מוכרי האיגוד הישראלי: "אותו חייל גרמני המוכן להקריב את עינו הבריאה... הוא וחבריו ראו בעיניהם אלה משך שש שנים רצופות את הנועה הגדולה ביותר שהיתה אי-פעם בעולם."

המשק

הענין לא עבר בשקט

כאשר הקרן הקיימת לישראל ערכה לאליעזר זיגנרדי הופייין, יושב ראש מועצת הבנק הלאומי, מסיבת כבוד במועדון המסחרי והתעשייתי לרגל הרשמתי ה-120 בספר הזהב הודיע חתן המסיבה לעיתונאים, כי הוזמנו שטרות כסף ישראליים חדשים ובקרוב יוחלפו השטרות הישנים בחדשים. העיתונות לא יחסה חשיבות מיוחדת למאורע, לא הבליטה אותו במיוחד לתגובה

תופעה מעציבה של ביורוקרטיה כללית ולא מכוונת נגדם במיוחד. אף על-פי-כן, החליטה הסוכנות היהודית, למרות שאין כל סיבה מוסרית ובודאי לא חוקית לכך, להחזיר את אלה שיעמדו על זאת, להודו.

אני כשלעצמי, כידוע הנאמן והותיק של העדה היהודית, מאד מצטער על מה שקרה ומנסה בכל כוחי הן להבין אותם והן לעזור להם. ארשה לעצמי אפילו להגיד, כי הסוכנות לא עשתה את הכל שאפשר היה לעשות: כי העדה הזאת היא שונה מכל עדה עולמית אחרת. אין הם מוצאים בבואם הנה חוג של יוצאי אותה גולה הותיקים בארץ ומתעניינים בהם. היוכנס להשקפה מעמדת ובוו לעבודה גופנית שבא להם במשך דורות קשה לשנות ברוי.

דעתי היתה כי יש לנהוג אתם אחרת מאשר עם עולים אחרים בשל הסיבות האלה ועוד בגלל ערכם המיוחד עברוננו: תכונותיהם האישיות הטובות והקשר שהם עלולים ליצור בעתיד בין ישראל והודו — דבר שמבחינה מדינית חשוב לנו מאד. היה צריך להקל עליהם את קליטתם, לסדר אותם במקצועות לפי בקשתם — עד כמה שהתנאים מרשים זאת. אין לדחות את סידורם בגלל אי-ידיעת השפה — יש ביניהם בעלי-מלאכה מצוינים שיוכלו לתקן סיר חשמלי גם אם לא ישוחחו אתו עברית.

עוד אני תקווה, ויש לי יסוד לקוות זאת, כי בהשתדלות הדדית אפשר יהיה לשכנע את רוב המשפחות להשאר בארץ. יהיה דרוש לזה רצון משני הצדדים. רצון מצד העולים להשתנות, והבנת הסוכנות כי מקרה מיוחד קיים פה. חבל לנו מאד, להפסיד אלמנט יקר של יהודים ששמרו על יהדותם בתנאים הקשים ביותר, מנותקים, ומוקפים תרבות זרה וע"צומה. אנו חייבים להשתדל, כי לא ילך לאיבוד גרעין אנשים, שיוסיף להיות הנוצר פה, טון יקר של תרבות אסיאתית עתיקה."

מטבח בשיכון באר-שבע מקרה מיוחד

תחלה כארבעה עד חמישה להודו, שניצלו את ההתנהלות בנייה תעמולה, עד 3 משפחות. שוב עלו לציין, יו יותר קשים מאשר הוגד

גולדסברג ראשית

ממה שתארו לעצמם למרות

עטנותיהם, שהעלון בכתב ימים גם לצירות האמריקאית ין בהן אחת שמצדיקה את יימת הפליה לגבם, משוללת ולים סרבה לספל בו, היא

